

Forfatter: Oehlenschläger, Adam

Titel: Udrag fra Poetiske Skrifter IV

Citation: Oehlenschläger, Adam: "Poetiske Skrifter IV", i Oehlenschläger, Adam: *Poetiske Skrifter IV*, udg. af H. TOPSØE-JENSEN, 1926-1930, s. XXIX. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-oehl04val-shoot-idm140153725150368/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Skrifter IV

kon alt paa Spidsen, glemmer alle Hensyn og Pligter for sin Lidenskab, der gør ham uædel og grusom; men han er i Virkeligheden en svag Natur, der viger for et fast Blik og et myndigt Svar. Alligevel — paa Bunden gemmer han de rette fyrstelige Egenskaber: Selvbeherskelse og stolt Højsind. Han lærer at sejre over sig selv og kan derfor falde som en ægte Konge. Oehlenschläger har sikkert til Skildringen af Hakon lært adskilligt af Racines Helte, selv om han fandt, at de var »slette og nedrige Karle«.

Kongens fødte Modsatning er Axel, den sande oehlenschlägerske Helt. Han er en helt usammensat Natur. Og faa har saa ægte som Oehlenschläger kunnet skildre de røne, stærke, helt elementære Følelser: Heftheden overfor Knud; den overstrømmende Glæde ved Mødet med Valborg og den næsten ordløse Fortvivlelse, da alt brister for ham. Han kan ikke tro paa sin Lykke og ikke fatte sin Ulykke. Axel er et umiddelbart Udtryk for skøn Menneskelighed, det simple og det hjertelige er hans Natur. Han er skildret som den modne, alvorlige Mand overfor den hæftige Konge; hans Kærlighed er mindre præget af brændende Lidenskab end af den varme Trofasthed. Men den uforsagte Helt er samtidig et Stykke af en veg Drømmer; en Type, som sikkert laa Digterens Hjerte nærmere end den raske Handlingens Mand.

Betegnende og rigtigt set er det, at Valborg er den stærkeste Natur af de to, som Kvinderne ofte er det i Oehlenschlägers Tragedier. Hvor hans blinde Optimisme slaar over i fuldstændig Modløshed, er hun den moderlige Trøster. Hendes Kærlighed er lige saa

rig som hans, men hun giver sig ikke hen i sin Lykke, som han gør det; derfor kan hun bedre bære Ulykken. Hendes tilkæmpede Ro, som baade er nordisk og skøn, svigter hende ikke i Afskedens Øjeblik; hun bryder ikke ud i Klager, da hun knæler ved sin elskedes Lig. Kun de sværmeriske Gengangerfantasier i sidste Akt er udenfor Rollen; de er et Offer til Tidens sentimentale Smag, som den store Digter selv ikke kunde sige sig ganske fri for. Men bortset herfra er en højbaaren og i ædleste Forstand enfoldig Tankegang gendigtet med gribende psykologisk Sandhed. Selv den digteriske Frihed i Skildringen af hendes pludselige Død under Vilhelms Vise føles ikke som et Brud paa Tragediens indre Sandhed. Den voldte senere Oehlenschläger mange rationalistiske og medicinske Skrupler, men er gontaget af Grillparzer i hans Hero («Des Meeres und der Liebe Wellen» 1831). Valborg virker betydeligere end Axel, hun som paa engang er den trofaste og den stærke. Hun er overhovedet den største Kvindeskikkelse i Oehlenschlägers Teater -- paa sin Vis ligesaa skøn og ligesaa sand som Shakespeares Julie.

»Correggio«, den sidste af de store Tragedier fra Udenlandsrejsen, indtager allerede ved sit Emne en Særstilling. Oehlenschläger havde før skildret nordiske Konger og Helte. Nu vender han Blikket mod Syden; den ydre Slagtummel afløses af de indre Kampe; Hovedpersonen er en ukriegerisk Kunstner. Men Prologen indskærper os, at det tragiske lige saavel kan træffes i det stille, tilsyneladende fredelige Husliv som i Historiens store Opgør. Vendt mod Hakons, Palnatokes og Axels Heroisme hedder det,

XXX